

ch
Sorszám: 11/3.

Tárgy: Beszámoló a Települési Értéktár Bizottság végzett munkájáról- II.
Előterjesztő: Körösi Mihály Oktatási és Kulturális Bizottság elnöke
Készítette: Olejné Mertz Judit referens
Véleményező Bizottság: Ügyrendi, Jogi, és Közbiztonsági Bizottság
Szociális és Egészségügyi Bizottság
Pénzügyi- és Gazdasági Bizottság
Oktatási és Kulturális Bizottság
Tervezett döntés: Határozat
Döntés: Egyszerű többségi nyílt szavazással

ELŐTERJESZTÉS
a Képviselő-testület 2014. augusztus 25-i ülésére

Tisztelt Képviselő-testület!

Mezőberény Város Önkormányzat Képviselő-testülete 2013. május 27-ei ülésén a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3.§-a szerinti települési értéktárat hozott létre a települési értékek azonosítására, a települési értéktár létrehozatalára és annak gondozására, valamint a további kapcsolódó feladatok ellátására. A Települési Értéktár Bizottság Szervezeti és Működési Szabályzatát 2013. szeptember 30-án fogadta el a Képviselő-testület. A Települési Értéktár Bizottság feladata, hogy beszámoljon tevékenységéről a képviselő-testületnek. A 2014. február 24-ei beszámoló után elkészítette az elmúlt félév beszámolóját. A beszámolóhoz mellékelt táblázat és 3 db ajánlás minta a bizottság munkáját kívánja bemutatni. és a nagy terjedelemre való tekintettel a www.mezobereny.hu oldalon a Képviselő-testületi dokumentumoknál megtekinthető.

Határozati javaslat:

A Mezőberény Város Önkormányzat Képviselő-testülete a „Beszámoló a Települési Értéktár Bizottság végzett munkájáról-II.” szülő beszámolót tudomásul veszi.

Felelős: Siklósi István polgármester

Határidő: 2014.augusztus 25.

Mezőberény, 2014.augusztus 12.

Körösi Mihály s.k.
Oktatási és Kulturális Bizottság elnöke

Települési Értéktár Bizottság

Mezőberény,

Kossuth tér 1.

5650

Telefon: 515-515, fax: 515-503

Mezőberény Város Önkormányzata Képviselő-testület

Települési Értéktár Bizottságának beszámolója

Tartalom:

1. Beszámoló (2014. február 24. – 2014. augusztus 11. között eltelt időszak)
2. Táblázat a 2014. augusztus 12-ig beérkezett ajánlásokról
3. Minta: Javaslat az „Orlai Petrics Soma életmű” értéktárba történő felvételéhez
4. Minta: Javaslat a „Mezőberény kunhalmi” értéktárba történő felvételéhez
5. Minta: Javaslat a „A mezőberényi Kovács-féle házikolbász” értéktárba történő felvételéhez

Mezőberény, 2014. augusztus 12.

Készítette:

Körösi Mihály

elnök

Települési Értéktár Bizottság
Mezőberény,
Kossuth tér 1.
5650
Telefon: 515-515, fax: 515-503

Mezőberény Város Önkormányzata Képviselő-testület

Települési Értéktár Bizottságának beszámolója

(2014. február 24. – 2014. augusztus 11. között eltelt időszak)

A Települési Értéktár Bizottság vallja, hogy az értéktár- megőrző, értékteremtő munkának jelentős szerepe van az új nemzedékek városunkhoz való kötődésének megerősítésében, nemzet- és nemzetiségtudatának kialakításában, megerősítésében, ugyanakkor a helyi és a megyei értéktárba felvett értékek pozitív irányban befolyásolják a település arculatát is. A bizottság elkötelezett a helyi értékek elismerésében, munkájának minél szélesebb körű bemutatásában, elismertetésében és bízik abban, hogy a pályázati források odaítélésekor is előnyben részesítik és az értékek tulajdonosai gazdasági téren is előnyhöz juthatnak termékeik értéktárba kerülésével.

A Települési Értéktár Bizottság 2014. február 24-i képviselő-testületi ülésen számolt be a végzett munkáról, mutatta be a 20 felvett helyi értéket. Az azóta eltelt közel félév alatt is folyamatosan érkeztek az ajánlások, melyeket a Bizottság megtárgyalt, illetve döntött a helyi értéktárba történő felvételről vagy a Megyei Értéktárba történő terjesztésről. Mára 50-nél több regisztrált érték található az értéktár gyűjteményben, 30 javaslat a Megyei Értéktárba is továbbításra került. 2014. március 24-én felterjesztésre került a Famíliatészta Kft. négy terméke a Békés Megyei Értéktár Bizottsághoz. Ennek alapján a megyei bizottság májusban megtárgyalta a javaslatot és Megyei Értékké nyilvánította a csigatészta, az eperlevél, a tarhonya és a lebbencs száraztészta termékeket és kezdeményezte a Magyar Értéktárba történő felvételét. (A beszámoló mellékleteként csatolt táblázat szemlélteti, hogy ezen termék mellett további ajánlások is várják a megyei döntést.)

A Bizottság megalakulása óta a Vidékfejlesztési Minisztérium két ízben, 2013-ban és 2014-ben is pályázatot írt ki a nemzeti értékek és hungarikumok gyűjtésének, kutatásának, népszerűsítésének, megismertetésének, megőrzésének és gondozásának támogatására, értéktárak működésének segítése céljából. Mindkét esetben pályázatot nyújtott be a Mezőberény Város Önkormányzata is és a Mezőberény Népőiskola Alapítvány. A kiíró

mindkét alkalommal az elbírálás során a civil szervezeteket támogatta elsősorban, így városunk esetében a Mezőberényi Népfőiskola Alapítványt. A pályázat lehetővé tette, hogy kifejezetten az értékek felkutatására, az adminisztrációs munkájára biztosítsanak munkatársat. A Települési Értéktár Bizottság tagjai a benyújtott értékek gyűjteménybe vétele mellett ezek népszerűsítését, megismertetését is célul tűzte ki. Városi, megyei rendezvényeken, eseményeken az összeállított anyag bemutatásra került, illetve szakmai konferenciákon, kiállításokon is látható volt, melyeket többségében az OPSKK munkatársai készítettek elő.

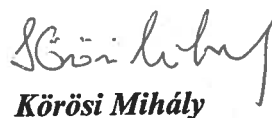
Programok, események:

- Az Értéktár Bizottság elnöke a megyében rendezett szakmai konferenciákon rendszeresen részt vett, pl. 2014. március 25-én a Csabagyöngye Kulturális Központban megrendezett Békés Megye Értékei elnevezésű szakmai napon
- Értékekre alapozott helyi termék fesztivál és vásár szakmai napján 2014. március 25-én, Siklósi István polgármester meghívott előadóként volt jelen a Csabagyöngye Kulturális Központban.
- A bizottság bemutatta munkáját 2014. június 20-án a Muzeális Gyűjteményben megrendezett Múzeumok Éjszakáján, ahol a bizottság elnöke előadás tartott
- Jelen volt a 2014. június 13-15-én Csabai Sörfesztivál és Csülökpáradé keretein belül megrendezett Kárpát-medence Nemzeti Értékei és Hungarikumai Kiállítás és Vásár szakmai konferencián és a Békéscsabai Sportszarnokban rendezett kiállításon, ahol az OPSKK közreműködésével színvonalas bemutatóval adott ízelítőt Mezőberény értékeiből.

Tervek szerint a Települési Értéktár Bizottság a Berény Napok keretében 2014. augusztus 18-20-án „Mezőberény az elsők között” címmel kiállítást és szakmai napot szervez, az előkészítő munkát megkezdte. A háromnapos bemutatóval is a szeretné a bizottság a város lakóival megismertetni a bizottság feladatát, „mindennapi” munkáját, Ösztönzésnek szánja, hogy a település polgárai javaslataikkal folyamatosan bővítsék Mezőberény települési értéktárát. A kiállításon közel 40 helyi érték kerül bemutatásra, melynek az értékközvetítés mellett nem titkolt célja az is, hogy a piacképes termékek megjelenési lehetőséget kapjanak.

Az ajánlások elkészítése továbbra is alapos, pontos, hitelt érdemlő munkát igényel, köszönet érte és mindazoknak, akik a felterjesztések összeállításában segítséget nyújtanak, akik ajánlásokkal segítik a gyűjtemény bővülését.

Mezőberény, 2014. augusztus 11.

Körösi Mihály

elnök

2013. Települési Értéklista

Dátum		Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
						Települési	Megyei
1	2013.09.24	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	Família Tészta Prima Lebbencs	(742/2014) 2013	Kovácsné Nagy Krisztina 5650 Mb. Hajnal u. 6. 0630/475-5969 knagykriszta@mailbox.hu	X 2/2013 (X.16.)	3/2013 (X.16.)
2	2013.09.24	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	Família Tészta Prima Eperlevél	(742/2014) 2013		X 8/2013 (X.16)	9/2013 (X.16)
3	2013.09.24	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	Família Tészta Prima Sodort csigatészta	(742/2014) 2013		X 6/2013 (X.16.)	7/2013 (X.16)
4	2013.09.24	Agrár- és élelmiszer-gazdaság	Família Tészta Prima tarhonya	(742/2014) 2013		X 4/2013 (X.16.)	5/2013 (X.16.)

2014. Települési Értéklista

Dátum		Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
						Települési	Megyei
5	2014.01.13	Természeti környezet	Medvefejes tó	I/4137/ 2013	Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mb. Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezobereny.hu	X	nem
6	2014.01.13	Kulturális örökség	Mezőberényi szűcshímzés	I/4136/ 2013		X	X
7	2014.01.13	Kulturális örökség	Mezőberényi fehér hímzések	I/4135/ 2013		X	X
8	2014.01.13	Természeti környezet	Sárga erdei tulipán	I/4134/ 2013	Csete Gyula 5650 Mb. Kereszt u. 1. 0620/264-3556 csetegyula@gmail.com	X	X
9	2014.01.13	Kulturális örökség	Orlai Petrics Soma életmű	I/4116/ 2013	Körösi Mihály 5650 Mb. Jeszenszky u. 25. 0620/803-8267 mihalykorosi@gmail.com	X	X
10	2014.01.13	Kulturális örökség	Mezőberény Helyismereti Adattára	I/3966/ 2013	Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mb. Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezobereny.hu	X	nem

2014. Települési Értéklista							
Dátum		Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
						Települési	Megyei
11	2014.01.13	Ipari és műszaki megoldások	Vrbovszki-féle Kocsigyűjtemény	I/3965/2013	Vrbovszki Pál 5650 Mb. Madár u. 20. 66/423-129	X	nem
12	2014.01.13	Kulturális örökség	Kiszely Jánosné hímző, Népi Iparművész, Népművészet Mestere	I/28/2014	Szűcsné Sziklai Éva 5650 Mezőberény Jókai u. 42-44. 0630/262-0646 szeva@szucsnet.hu (Zsuzsika néni: 352-867)	X	X
13	2014.01.13	Kulturális örökség	Petőfi Sándor Életmű	I/312/2014	Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mb. Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezobereny.hu	X	X
14	2014.01.13	Sport	1100 év emlékei "Békésben"	I/313/2014	Alföld Turista Egyesület Mezőberény Zolnai Györgyné 5650 Mezőberény Fő út 2/B 2. em. 14. 0620/331-3630 zolnaierzsi@indamail.hu	X	X
15	2014.01.13	Sport	Petőfi Emléktúra	I/316/2014	Alföld Turista Egyesület Mezőberény Zolnai Györgyné 5650 Mezőberény Fő út 2/B 2. em. 14. 0620/331-3630 zolnaierzsi@indamail.hu	X	X
16	2014.01.13	Sport	" Két keréken " Békésben	I/314/2014	Alföld Turista Egyesület Mezőberény Zolnai Györgyné 5650 Mezőberény Fő út 2/B 2. em. 14. 0620/331-3630 zolnaierzsi@indamail.hu	X	nem
17	2014.01.13	Sport	Körös-vidék teljesítménytúra- zója	I/315/2014	Alföld Turista Egyesület Mezőberény Zolnai Györgyné 5650 Mezőberény Fő út 2/B 2. em. 14. 0620/331-3630 zolnaierzsi@indamail.hu	X	nem

Dátum	Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
					Települési	Megyei
18.	2014.02.17	Kulturális örökség	Váradi Lászlóné munkássága	I/644-1/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás
19.	2014.02.17	Kulturális örökség	Debreczeni János munkássága	I/ 642/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	X X
20.	2014.02.17	Kulturális örökség	Gulyás Imréné	I/643/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	X X
21.	2014.02.17	Természeti környezet	Nyúlánk sárma	I/848/2014	Csete Gyula 5650 Mb. Kereszt u. 1. 0620/264-3556 csetegyula@gmail.com	X nem
22.	2014.02.17	Kulturális örökség	Házasság és lakodalom a három nemzetiségű Mezőberényben	I/808/2014	Siófoki Edit 5650 Mezőberény, Hunyadi u. 17. 06 30 4028078 siofokie@freemail.hu	X X
23.	2014.02.17	Sport	Körös Teljesítménytúrák	I/806/2014	Alföld Turista Egyesület Mezőberény Zolnai Györgyné 5650 Mezőberény Fő út 2/B 2. em. 14. 0620/331-3630 zolnaiერzsi@indamail	X X
24.	2014.02.17	Sport	Az Alföld Turista Egyesület Mezőberény tevékenysége	I/807/2014	Alföld Turista Egyesület Mezőberény Zolnai Györgyné 5650 Mezőberény Fő út 2/B 2. em. 14.	X X
25.	2014.03.11	Természeti környezet	A mezőberényi vasútállomás három kocsonyás tölgye	I/912/2014	OPSKK- Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mb. Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezobereny.hu	x x

26	2014.03.11	Természeti környezet	Mezőberény kunhalmjai	I/911/ 2014 I /3518/ 2014	OPSKK-Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mb. Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezoberenv.hu	x	nem
27	2014.03.11	Kulturális örökség	Tóth Sándor fafaragó hagyományörző tevékenysége	I/1127/2014	Tóth Erika 5650 Mezőberény, Deák F. u. 40.20/ 478-1979 ferikatoth@gmail.com	x	x
28	2014.02.17	Kulturális örökség	Váradi Lászlóné munkássága	I/6441/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/20 9597772	x	x
29	2014.03.14	Agrár-és élmiszergazdaság	Adamik-féle mezőberényi Házikolbász	I/1241/ 2014	Papp Edit 5650 Mezőberény Kölcsey u. 5. 20/9593-406 pappedit@vipmail.hu	x	x
30	2014.03.17	Kulturális örökség	Bartóki József életműve	I/1246/2014	OPSKK Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mezőberény Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezoberenv.hu	x	x
31	2014.03.17	Egészség és életmód	Dr. Bak Mihály életműve	I/1248/2014	OPSKK Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mezőberény Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezoberenv.hu	x	x
32	2014.03.17	Turizmus	Mezőberény Városi Liget	I/1249/ 2014	OPSKK Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mezőberény Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezoberenv.hu	visszavonva	
33	2014.03.20	Ipari és műszaki megoldások	Vasútmodell készítés	I/1352/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	x
34	2014.03.20	Kulturális örökség	Vert csipke	I/1353/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	x
35	2014.03.24	Sport	Patai Mátra teljesítménytúrák	I/1399/ 2014	Alföld Turista Egyesület Mezőberény Zolnai Györgyné 5650 Mezőberény Fő út 2/B 2. em. 14. 0620/331-3630	x	nem

Dátum		Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
						Települési	Megyei
36	2014.03.24	Kulturális örökség	Mezőberényi szóróhírművek	I/1398/2014	OPSKK Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mezőberény Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezobereny.hu	x	x
37	2014.07.09	Épített környezet	Berény Étterem és Szálló épülete	I/2604/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	
38	2014.07.09	Turizmus	Berényi becsipált leves	I/2736/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	
39	2014.07.09	Kulturális örökség	Debreczeni Jánosné viseletkészítő	I/2600/2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	
40	2014.07.09	Turizmus	Mezőberény Városi Liget	I/1249/2014 14- I/1812/2014	OPSKK Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mezőberény Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezobereny.hu	Hiánypótlás	
41	2014.07.09	Természeti környezet	Mezőberény Város Liget fái	I/1813/2014	OPSKK Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mezőberény Fő út 6. 66/515-553	x	nem
42	2014.07.09	Épített környezet	I. Kerületi Német Evangélikus Egyházközség temploma	I/2601/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	
43	2014.07.09	Kulturális örökség	II. Kerületi Evangélikus Egyházközség templomának orgonája	I/2602/2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	

Dátum		Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
						Települési	Megyei
44	2014.07.09	Épített örökség	Mezőberényi Református Egyházközség temploma	I/2738/2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	
45	2014.07.09	Épített környezet	Mezőberényi Római Katolikus Egyház temploma	I/2603/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	
46	2014.07.09	Kulturális örökség	Berényi Népdalkör tevékenysége	I/2455/2014	Kmetykó Istvánné Mezőberény, Kastély köz 2. II/5.	x	x
47	2014.07.09	Épített környezet	II. Kerületi Evangélikus Egyházközség temploma	I/2735/2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Hiánypótlás	
48	2014.07.09	Kulturális örökség	Berény Táncegyüttes hagyományápoló tevékenysége	I/2873/2014	Szabóné Kukla Ágnes 5650 Mezőberény, Petőfi u. 17-19. 30/ 509-0613 legalabsuli@gmail.com	x	x
49	2014.07.09	Kulturális örökség	Folkbál Mezőberényben "Leg a láb" AMI és a Berény Táncegyüttes	I/2871/2014	Szabóné Kukla Ágnes 5650 Mezőberény, Petőfi u. 17-19. 30/ 509-0613 legalabsuli@gmail.com	x	x
50	2014.07.09	Kulturális örökség	Húsvéti locsolkodás és bál a Berény Táncegyüttes és utánpótlás csoportjainak	I/2875/2014.	Szabóné Kukla Ágnes 5650 Mezőberény, Petőfi u. 17-19. 30/ 509-0613 legalabsuli@gmail.com	x	x
51	2014.07.29	Épített környezet	Berény Étterem és Szálló épülete	I/ 3269/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
52	2014.07.29	Turizmus	Berényi becsinált leves	I/ 3270/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem

Dátum		Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
						Települési	Megyei
53	2014.07.29	Kulturális örökség	Debreczeni Jánosné viseletkészítő	I/3268 /2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
54	2014.07.29	Épített környezet	Mezőberény I. Kerületi Evangélikus Keresztény Egyházközség temploma	I/23267 /2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
55	2014.07.29	Kulturális örökség	Mezőberény II. Kerületi Evangélikus Egyházközség templomának orgonája	I/3271/ 2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
56	2014.07.29	Épített környezet	Mezőberényi Református Egyházközség temploma	I/3272/ 2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
57	2014.07.29	Épített környezet	Mezőberény II. Kerületi Evangélikus Egyházközség temploma	I/3274/ 2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
58	2014.07.29	Épített környezet	Mezőberény Szűz Mária Szent Neve és Szent József Templom	I/3273/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
59	2014.08.12	Egészség és életmód	A mezőberényi Kálmán Fürdő	I/3224/ 2014.	OPSKK Smiriné Kokauszki Erika 5650 Mezőberény Fő út 6. 66/515-553 opskk@mezobereny.hu	egyeztetés	
60	2014.08.12	Kulturális örökség	Rácz János roma származású festő munkássága	I/2955/ 2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem

Dátum		Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
						Települési	Megyei
61	2014.08.12	Turizmus	Patikamúzeum	I/2954/2014.	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
62	2014.08.12	Agrár- és Élelmiszergazdaság	Mezőberényi Savanyúság	I/3356/2014	Kiss Sándor 5650 Mezőberény Rákóczi Sgt. 17. 06209894499 kissavanyu@gmail.com	x	nem
63	2014.08.12	Kulturális Örökség	Mezőberényi Művésztelep	I/3386/2014	Nagy Ferenc 5650 Mezőberény Fő út 2. 06203897535	x	nem
64	2014.08.12	Agrár- és Élelmiszergazdaság	Tóth Szóda	I/3323/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	x	nem
65	2014.08.12	Agrár- és Élelmiszergazdaság	Berényi méz	I/3368/2014	Zsibrita Pál 5650 Mezőberény Kereki utca 39 06309834114 zspal@szucsnet.hu	x	nem
66	2014.08.12	Agrár- és Élelmiszergazdaság	A mezőberényi Kovács-féle házikolbász	I/3517/2014	Kovács István -Schaffer Ágnes 5650 Mezőberény, Vasút u. 3. 66/ 352-593 kokomano@invitel.hu	x	nem
67	2014.08.12	Kulturális örökség	Körösi Mihály Nemzetőrök és Honvédek Mezőberény 1848-1849	I/3328/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	döntésre vár	
68	2014.08.12	Kulturális örökség	Kovács Anett Epizódok Fejérváry Celesztina Életéből Mezőberény Öröksége Sorozat	I/3327/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	döntésre vár	
69	2014.08.12	Kulturális örökség	Tópart Vendéglő és Panzió Nemzetiségi Szinterei és Berendezései-Állandó Kiállítás	I/3322/2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	döntésre vár	

70	2014.08.12	Kulturális örökség	Gémeskutak Mezőberényben	I/3316/ 2014		döntésre vár
Dátum	Szakterületi kategória	Tárgy	Ikt. Szám / Hat. Szám	Javaslatot benyújtó személy	Ajánlás	
					Települési	Megyei
71	2014.08.12	Épített környezet	Artézi Kutak Mezőberényben	I/3321/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	döntésre vár
72	2014.08.12	Kulturális örökség	Kéki József Petróleumlámpa Gyűjteménye	I/3318 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	döntésre vár
73	2014.08.12	Kulturális örökség	Dr. Marosi Endre Apátplébános Életműve	I/3325/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	döntésre vár
74	2014.08.12	Agrár- és Élelmiszergazdaság	Zsibrita Pál Méhész Termékei	I/3320/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Beadva-elfogadva már
75	2014.08.12	Épített környezet	Kálmán Fürdő (Tessedik tér 1.)	I/3324/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	egyeztetés
76	2014.08.12	Agrár- és Élelmiszergazdaság	Kovács István féle berényi szárazkolbász	I/3326/ 2014	Mezőberényi Népfőiskola Alapítvány Hoffmanné Baranya Róza 5650 Mezőberény Tessedik tér 1. 06/ 20 9597772 hbaranya4@gmail.com	Beadva-elfogadva már

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat az

„Orlai Petrics Soma életmű”

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

http://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Orlay_Petrich_Soma_hungarianPainter_1880.jpg

Készítette:

Körösi Mihály
Körösi Mihály

Mezőberény, 2013. december 9.

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Körösi Mihály**
Levelezési cím: **5650 Mezőberény Jeszenszky u. 25.**
Telefonszám: **20/8038-267**
E-mail cím: **mihalykorosi@gmail.com**

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **„Orlai Petrics Soma életmű”**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ X kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Szellemi örökségének tárgyi emlékei a városban:

Orlai Petrics Soma: Coriolanus /1./

1869. A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonát képező festmény Mezőberényben, a Városháza dísztermében található.

Orlai Petrics Soma: Engedjétek hozzám a kisdedeket! /2./

1854. Az egyházközség közgyűlésének indítványára, megrendelésére festette Orlai az I. kerületi német evangélikus egyház számára az oltárképet.

Orlai Petrics Soma szülőháza emléktábla

1974. október 5. A mai Városháza /Mb. Kossuth tér 1./helyén állt a festő szülőháza. Ennek állít emléket ez a tábla.

Petrics Sámuelné emléktábla

Az emléktábla, a sírkövel együtt a II. kerületi evangélikus templom oldalán található. A templomhoz tartozott ótemetőben nyugszik Petrics Sámuelné, Orlai Petrics Soma édesanyja.

Széri Varga Géza: Orlai Petrics Soma /3./

1997.október 18. A szobor az egykori Orlai Petrics Soma Általános Iskola jogutódjának, a Mezőberényi Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium bejáratánál áll, az iskola névadóünnepségének keretében avatták fel.

Szabó István: Petőfi Mezőberényben /4./

A szobor Orlai Petrics Soma azonos című festménye alapján készült, az Orlai Petrics Soma Kulturális Központ /Mb. Fő út 6./ parkjában található.

Nevét utca és intézmény is őrzi: Orlai utca

Orlai Petrics Soma Kulturális Központ.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

X települési

☐ tájegységi

☐ megyei

☐ külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Orlai Petrics Soma festőművész -Petőfi Sándor másodunokatestvére-, több szállal is kötődik Mezőberényhez.

1822. október 22-én városunkban született, itt végezte középiskoláit is.

„Több változata ismert a Petőfi otthonában című egészalakos portréjának is, csakúgy, mint a Petőfit Mezőberényben ábrázoló képnek, aminek eredetije 1849 nyarán, Petőfi utolsó, családi körben töltött napjaiban készült.”

Forrás: http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszeti/index.php?option=com_tanelem&id_tanelem=669&tip=0

Vallásos képei közül az „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket” című oltárképe (1853) a mezőberényi evangélikus templomban található.

2004. májusában restaurálás után visszakerült, és azóta is a mezőberényi Városháza

dísztermét ékesíti a Coriolanus című műve, melyet 1869-ben alkotott a mester.

Számos portrét festett mezőberényiekről: édesanyjáról, testvéreiről, a Launer család tagjairól.

A Hathy Sándorról és feleségéről készült festmények Mezőberényben, a Hathy család magántulajdonában vannak.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Orlai Petrics Soma a legjelentősebb mezőberényi festőművész, a magyar festészet megújítója. Munkácsy Mihály támogatója, „Milton”-jával témaadója is. Ő a legismertebb Petőfi portrék festője, festményei nyomán él minden magyarban a forradalmár költő képe. A magyar történelmi és kultúrtörténeti festészet megteremtője, az első hazai művészeket támogató egyesület (Magyar Képzőművészeti Társulat) egyik alapítója, szabályzatának kidolgozója.

Orlai Petrics Soma életműve meghatározó jelentőségű nem csak Mezőberény, de hazánk számára is.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Irányi István: Orlai Petrics Soma és Mezőberény /Mezőberény története II. Mberény, 1973./

Irányi István: Petőfi és Orlai barátsága /Mezőberény, 1974./

Hathy Tibor: Orlai Alcím: Mezőberény 250 éves /Mezőberény, 1974./

Keserü Katalin: Orlai Petrics Soma /Képzőművészeti Kiadó, Budapest 1984./

Körösi Mihály: Képek Orlai Petrics Soma életéből /magán Kiadó, Mezőberény 2005./

http://mmi.elte.hu/szabadbolcseszeti/index.php?option=com_tanelem&id_tanelem=669&tip=0

<http://www.korosimihaly.hu/megjelent-konyveim-kepek-orlai-petrics-soma-eletebol.html>

http://www.munkacsy.hu/dokumentumok/dir6/2211_491_Orlai_Petics_Soma_kiallitasi_katalogus.pdf

http://church.lutheran.hu/reformatio/ppanteon/pp_ev_orlay_petrics_soma.htm

<http://eletrajzok-sysy.blogspot.hu/2011/09/orlai-petrics-soma-festmenyek.html>

http://hu.wikipedia.org/wiki/Orlai_Petrich_Soma

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

<http://www.korosimihaly.hu/megjelent-konyveim-kepek-orlai-petrics-soma-eletoel.html>

/1./

<http://mezobereny1.lutheran.hu/>

/2./

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok,
támogató és ajánló levelek

Ajánlás

Tárgy: Orlai Petrics Soma életművének helyi értékárba történő felvétele

Alulírott Papp Zoltán (Lakcím: 5650 Mezőberény, Liget u. 1/a, Tel.: 0670/5103878) tanár, képgrafikus, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének tagja, támogatásra javaslom Körösi Mihály javaslatát, Orlai Petrics Soma (1822- 1880) festőművész életművének Helyi Értéktárba történő felvételét.

Indoklás:

A helyi születésű festőművész, meghatározó művészegyenisége Mezőberénynek. Orlai Petrics Soma a XIX. századi magyar történelmi és kultúrtörténeti festészet meghatározó alakja. Munkássága során rokonáról és barátjáról, Petőfi Sándorról (1840-es évek), több portrét festett. Ezen alkotásokon keresztül alkothatunk képet az „Alföld szerelmeséről”, a „lánglelkű” költőről. Munkássága során több meghatározó kultúrtörténeti értékű, monumentális történelmi képet alkotott (például: Zách Felicián (1860), Salamon királyt anyja megátkozza (1857) Coriolanus (1869), Perényiné a mohácsi csata után összeszedi a halottakat (1860-as évek) (stb.).

Néhány alkotásával hatással volt több későbbi alkotóművészre (előkép): II. Lajos holttestének megtalálása (később Székely Bertalan azonos című táblaképe). Milton (1862) (később Munkácsy Mihály azonos című műve). Életét áthatja hazaszeretete, azonosulása a szabadságharc céljaival, eszmerendszerével. Ennek bizonyága a témakörrel foglalkozó litográfiásorozata. Érzékenyen viszonyult kora kulturális értékeihez, melynek igazolását találjuk például Vörösmarty Mihály Szép Ilonka költeményéhez készített olajkép sorozatában (1865- 1866) és Petőfi Sándor „Bolond Istókjához” készített ceruzarajz sorozatában (1879).

Orlai Petrics Soma életművének egésze elvitathatatlan kvalitást és egyediséget hordoz.

Tisztelettel: Papp Zoltán

(ajánló)

Mezőberény, 2013. december 2.

3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Hozzájárulási nyilatkozat

Alulírott Körösi Mihály (Mezőberény Jeszenszky utca 25.) hozzájárulok,
hogy a fényképeket, adatokat, melyeket a

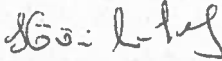
JAVASLAT AZ „ORLAI PETRICS SOMA ÉLETMŰ”.

TELEPÜLÉSI ÉRTÉKTÁRBA TÖRTÉNŐ FELVÉTELEHEZ

című dokumentum tartalmaz, a Mezőberény Települési Értéktár Bizottság az ide vonatkozó
jogszabályok figyelembe vétele mellett szabadon felhasználhatja.

Hozzájárulok továbbá, hogy az érték Települési Értéktárba történő felvétele esetén, a
Települési Értéktár számára készített internetes oldalon és a TV-csatornák által felvett, vágott
anyagokban, valamint az értékeket bemutató reklámokban megjelenjen.

Mezőberény, 2009. december 9.

Körösi Mihály

Iktatószám:

Ügyintéző: Gyarmati Gabriella (20 34 699 34)

Tárgy:

Hiv. szám:

Mell.: Fényképes műtárgylista (2 p.)

Orlai Petrics Soma Kulturális Központ
5650 Mezőberény, Fő út 6.

Smiriné Kokauszki Erika
igazgató részére

Tisztelt Igazgató Asszony!

Ezúton hozzájárulok, hogy a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban őrzött tizenegy Orlai Petrics Soma-festményt felvegyék Mezőberény város települési értéktárába. Levelünkhöz mellékelünk egy fényképes műtárgylistát, a jó minőségű fotókat pedig e-mailben küldjük el Önnek.

Békéscsaba, 2014. január 7.

Üdvözlettel:

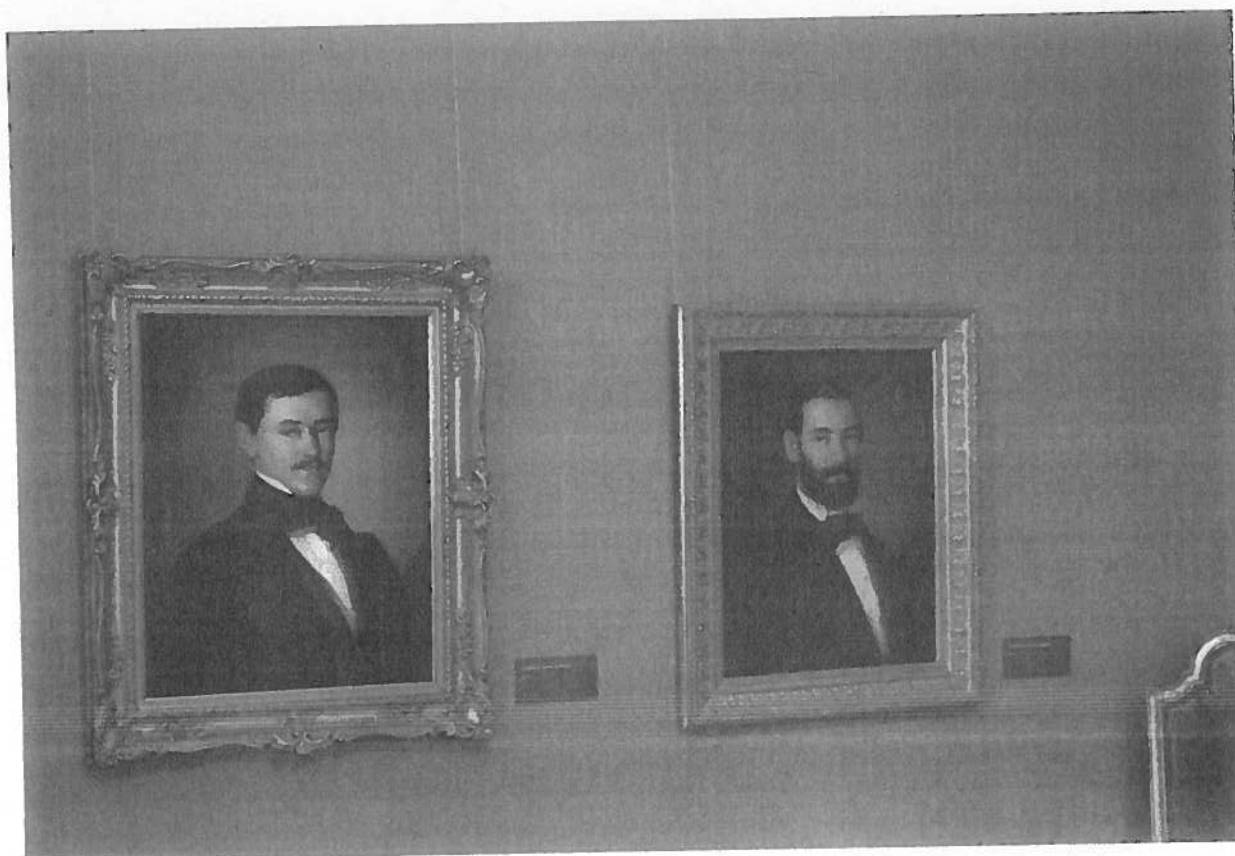

Ando György
múzeumigazgató

Orlai Petrics Soma: Felesége arcképe (1854 körül; olaj, vászon; 115 x 89 cm; leltári szám: 2010.1.1.; j.j.l.:Orlay 1867.)

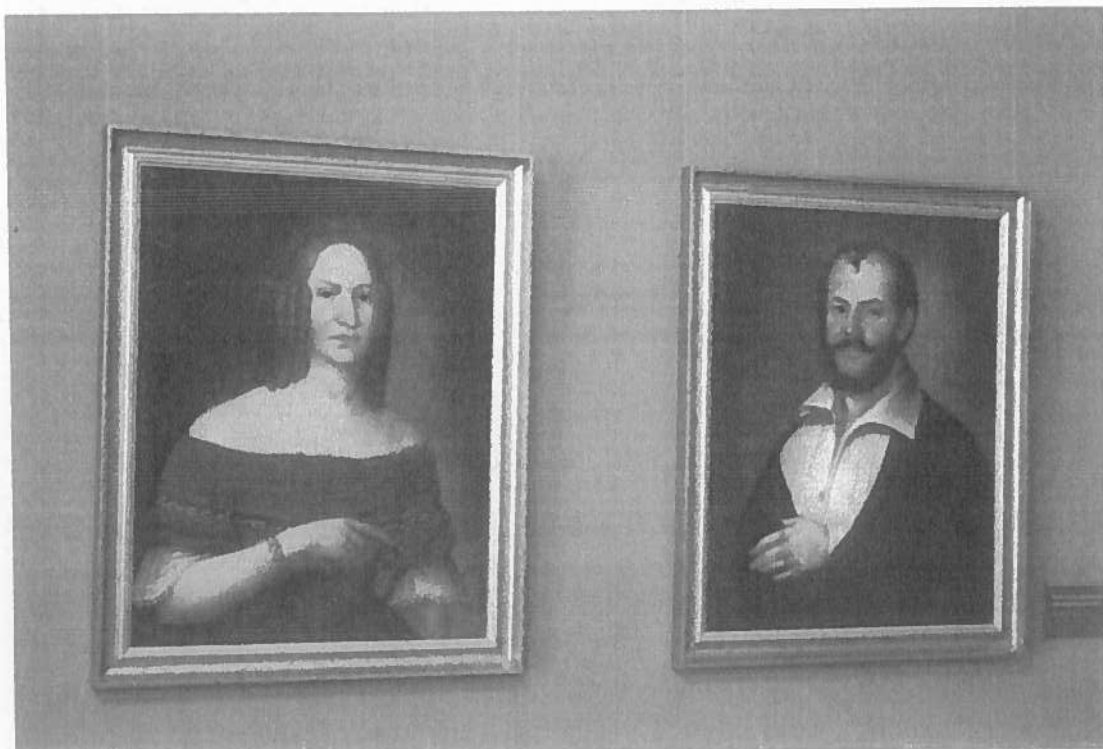
Bal oldalon: Orlai Petrich Soma: Asztalos István portréja (év nélkül; olaj, vászon; 67,5 x 52,8 cm; leltári szám: 81.63.1.; j. n.)

Jobb oldalon: Orlay Petrich Soma: Férfiarckép Schröder orvos (63,5 x 49,5 cm; leltári szám: 53.6411.1.; J. n.)

Bal oldalon: Orlai Petrics Soma?: Nő képmása (olaj, vászon; 63 x 50,2 cm; leltári szám: 68.34.)

Jobb oldalon: Orlai Petrics Soma?: Férfi képmása (olaj, vászon; 63 x 50,2 cm; leltári szám: 68.33.)

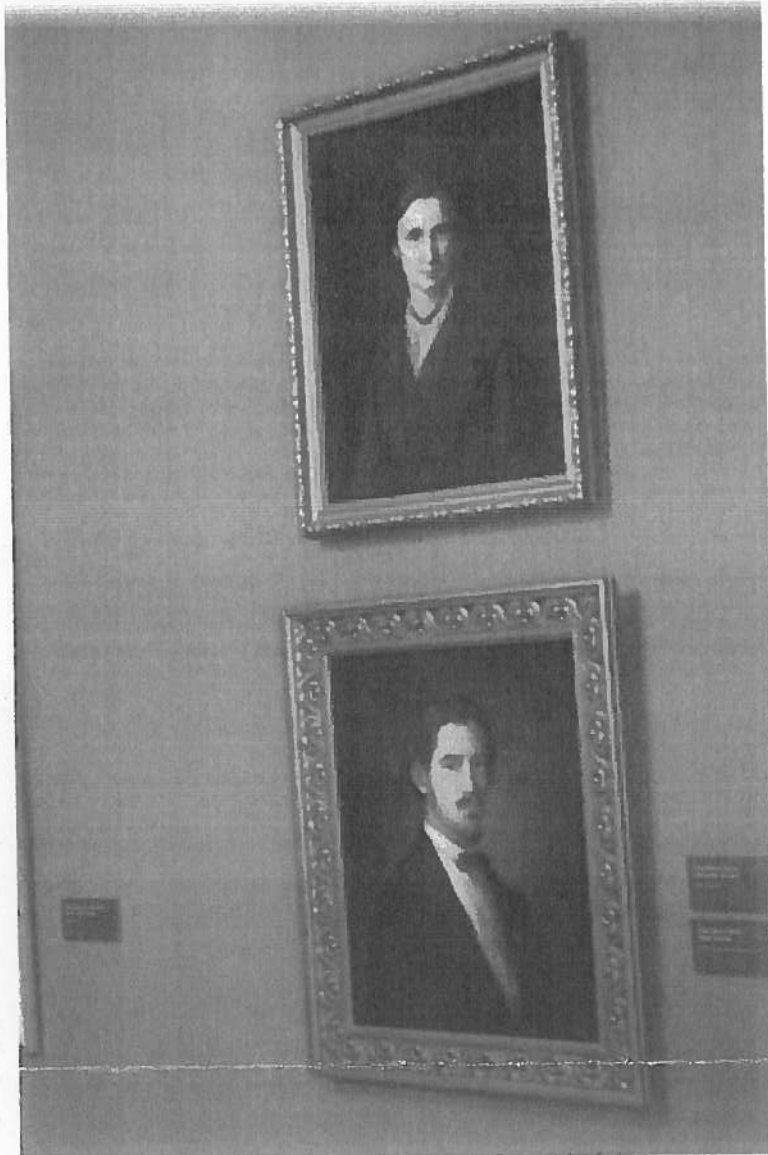

Orlai Petrics Soma: Gyermekarckép (1840-es évek második fele; olaj, vászon; 50 x 40 cm; leltári szám: 2010.5.1.; J. n.)

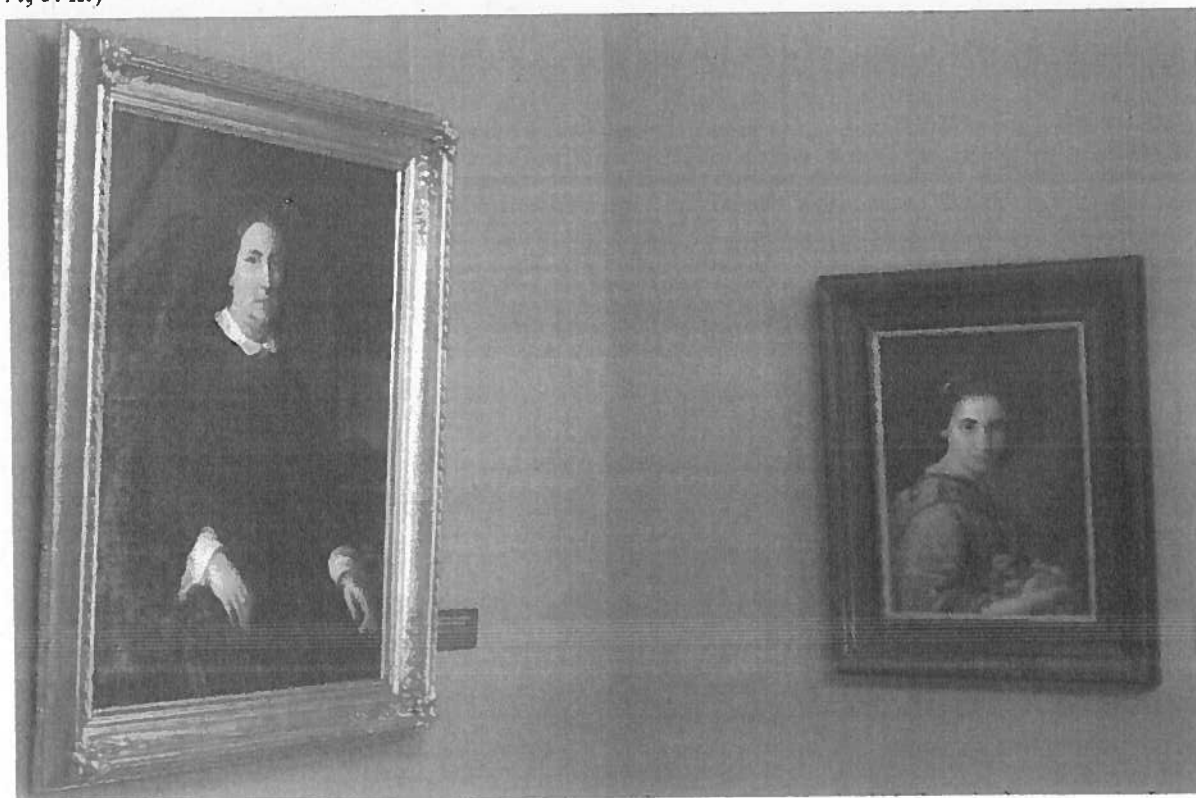
Felső kép: Orlai Petrics Soma: Leánya arcképe
(1870 körül; olaj, vászon; 60 x 50 cm;
leltári szám: 2010.2.1.; J. n.)

Alsó kép: Orlai Petrics Soma: Fia arcképe
(1870-es évek második fele; olaj, vászon;
60 x 56 cm;
leltári szám: 2010.3.1.; J. n.)

Bal oldalon: Orlai Petrics Soma: "Anyja" arcképe (1850 körül; olaj, vászon; 115 x 89 cm; leltári szám: 2010.4.1.; J. n.)

Jobb oldalon: Orlai Petrich Soma: Leány virággal (1864; olaj, vászon; 59,8 x 46,5 cm; leltári szám: 58.17.; J. n.)

Orlai Petrich Soma: Coriolanus (1869; olaj, vászon; 190,5 x 294 cm; leltári szám: 61.1.1.)
Jelenleg Mezőberény Polgármesteri Hivatalában található, tartós kölcsönzésben.

Ajánlólevél

Alábbiakban támogatom azt a Békés megyei illetve mezőberényi kezdeményezést, melynek jegyében Orlai Petrics Soma festőművész munkássága felvételt nyerne az országos illetve a települési és megyei értéktárba.

A mezőberényi születésű Orlai Petrics Soma a magyar festészet történetében kezdeményező és kiemelkedő szerepet játszik.

Akkor tanult a bécsi és müncheni művészeti akadémiákon (közvetlenül az 1848-49-es forradalom előtt és után), amikor Magyarországon éppen megfogalmazódott a nemzeti művészet igénye, ezen belül is a történelmi festészeté. Ennek egyik elsődleges forrása Orlai levelezése Eötvös Józseffel, Toldy Ferencsel, a Kiegyezés utáni kulturális kormányzattal és másokkal, mely a Magyar Nemzeti Galéria Adattárában található. Így – a magyar vezető politikai és irodalmi körök szándékaival összhangban – a nagyszabású történelmi témák meghonosítója és első megfogalmazója, terjesztője valamint elméletírója is lett Magyarországon. Kezdeményezéseit egy következő generáció (Székely Bertalan, Munkácsy Mihály stb.) hasznosította és fejlesztette tovább, ám az alapvetés és néhány megrendítő, monumentális mű létrehozatala az ő érdeme. Ezen festményeit a Nemzeti Galérián és a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumon kívül majd minden megyei múzeumban megtalálni, emellett evangélikus templomok, a debreceni református kollégium és Mezőberény valamint magángyűjtemények őrzik.

Jelentős ugyanakkor portréfestészete is, mely az öntudatosodó magyar polgárság jeles személyiségeinek állít emléket. Mondhatni, hogy egy-egy város, mint Debrecen, Pest vagy Békés (és Mezőberény, Arad stb.) 19. századi polgári társadalmának felvirágzása az ő portrégalériái révén kézzelfoghatóvá válik. Portréinak egy csoportja pedig személyesen unokatestvéréhez, Petőfi Sándorhoz kötődik (Petőfi Irodalmi Múzeum tulajdonában), melyek a költő legendás életének sorsfordító pillanatait dokumentálják, s melyeket a kor kultuszképeiként több példányban is megfestette.

Orlai Petrics Soma, egykor Jókai és Petőfi pápai iskolatársa életével a 19. század közepének tehetség és ambíció révén született magyar értelmisége útját példázza.

**Kezdeményező alapítója volt az Országos Magyar Képzőművészeti Társulatnak,
bírállataival, cikkeivel pedig a művészetről szóló beszéd és a művészet kultúrává
válásának úttörője.**

Fentiek alapján javaslom az országos és a helyi-megyei értéktárakba való felvételét.

Budapest, 2014. január 20.

Dr Keserü Katalin

Professzor emeritus

Eötvös Loránd Tudományegyeteme

Művészettörténeti Intézet

Budapest

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat a

"Mezőberény kunhalmi"

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Forrás: Szelekovszky László: Békés megye kunhalmai

Készítette:

Hanó Krisztina

Mezőberény, 2014. március

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Orlai Petrics Soma Kulturális Központ

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: ***Smiriné Kokauszki Erika***
Levelezési cím: ***5650 Mezőberény Fő út 6.***
Telefonszám: ***66/515-553***
E-mail cím: ***opskk@mezobereny.hu***

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

Mezőberény kunhalmai

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport
<i>X természeti környezet</i>	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Mezőberény

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

X települési ***X tájegységi*** ***X megyei*** ☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A kunhalmok legrégebbi kultúrtörténeti emlékeink, a Kárpát-medence alföldi részén előforduló mesterségesen létrehozott jellegzetes földhalmok elnevezése, amelyek különböző korokból származnak. Jellemzően 5-10 méter magasak, 20 és 50 méter közötti átmérőjű kúp, vagy félgömb alakú képződmények, melyeket sokszor víz mellé, de vízmentes területekre építettek. A legkorábbi leletek szerint elsődlegesen tellek (lakódombok) voltak, később temetkezési célt szolgáltak, de minden időben és korszakban betöltöttek valamilyen funkciót. Települések őrzői voltak az őrhelyek vagy strázsahalmok; közigazgatási, települési határok vagy főbb közlekedési útvonalak jelzői a határhalmok. Néhány még ma is fontos földmérési pont, de fontos lehet a vallásban betöltött szerepük is, hiszen istenként tisztelték a valláshoz kötődő, mítosszal körülvett, titkokat hordozó halmokat.

A szakirodalomban Horváth István (1784-1846) használta először a kunhalom elnevezést, a letelepedő kunok művének tulajdonította azokat. Jerney János szerint (1851) a kunhalom elnevezés a nép ajkán az 1800-as években már nem él, már csak az írói nyelv használja.

A névhasználat körül ma is vita zajlik, gondot jelent, hogy milyen térszíni formát sorolunk a kunhalmok közé.

Forrás: Szelekovszky László: Békés megye kunhalmjai

MEZŐBERÉNY KUNHALMAINAK NYILVÁNTARTÁSI RENDSZERE:

Székelv dűlő IV. *A kondorosi völgy sekélyebb kanyarulatának DNY-i részén, 1,5 méter magas és 30 méter átmérőjű.*

Mezőberény 13 sz. régészeti lelőhely

EOV: 791611; 164193

(EOV: egységes országos vetület.

A magyarországi földmérési térképek vetületi rendszere, amit 1975-ben vezettek be.)

Nem biztos, hogy halom, a közhiteles nyilvántartásban nem szerepel halomként.

Bodkás vagy Bodzás halom

A Ligeti út és a Körgát találkozásánál, az úttól D-re látható. A középkori Berény falu temploma állt rajta.

3 méter magas és 50 méter átmérőjű.

Mezőberény 18. sz. régészeti lelőhely

EOV: 802389; 166263

Dóg- vagy Döghalom

A Kereki határrész kiemelkedő dombja, ÉK-DNy irányú elnyúlású. 2,5-3 méter magas, 50-80 méter átmérőjű.

Mezőberény 37. sz. régészeti lelőhely

EOV: 808035; 167613

Békás dűlő

A gyomai országút és a vasút között a Róth tanyai tsz majortól ÉNy-ra, egy feltöltődött érmeder keleti partján található.

1 méter magas és 15-20 méter átmérőjű.

Mezőberény 74. sz. régészeti lelőhely

EOV: 798075; 171549

Bódis-háti-legelő I.

A város É-i részén, a körgát É-i oldalán található É-D irányú dombhát., K-ről mélyebb vízjárta terület.

1 méter magas és 25 méter átmérőjű.

Mezőberény 76. sz. régészeti lelőhely

EOV: 801443; 168591

Kér-halom

A tarcsai úttól Ny-ra található, Mezőberény és Köröstarcsa sarokpontja. Kisebbik része Köröstarcsához tartozik. A

Lászlózugi csatornával elvágták, majd 1988-ban egy újabbal megsértették. Régen országút haladt el mellette, és egy falu lehetett rajta.

80 méter átmérőjű és 2,5-3 méter magas.

Mezőberény 78. sz. régészeti lelőhely

EOV: 800013; 169238

Hideg-halom

A város É-i szélén, a Kistarcsai Ókert nevű egykori Szőlőskert DNy-i csúcsán található. 1978-ban a

Lászlózugi csatornával megcsonkították.

40 méter átmérőjű és 2 méter magas.

Mezőberény 80. sz. régészeti lelőhely

EOV: 799336; 169319

Tücsök- vagy Prücsök-halom A Körös ősi felhordásán alakították ki. A Köröstarcsa felőli D-i oldalát megsemmisítették
40 méter átmérőjű és 1,5 méter magas.
Mezőberény 82. sz. régészeti lelőhely
EOV: 802222; 168388

Álmos-halom Tisza háti dűlő, a Bünkösd ősi medrét kísérő partvonulat legmagasabb része. 3 méter magas, 80 méter átmérőjű.
Mezőberény 146. sz. régészeti lelőhely.
EOV: 802222; 168388

NÉHÁNY HALOM, MELYEKRŐL TUDJUK, HOGY LÉTEZETT, DE MÁRA CSAK AZ ELNEVEZÉSÉT ÉS HELYÉT ISMERJÜK:

Laposi kertek alja Elhordták
Mezőberény 17. sz. régészeti lelőhely
EOV: 802394, 166850

A közhiteles nyilvántartásban nem szerepel halomként!

Hosszútelki dűlő Névtelen halom Tetején tanyaromok.
Nem biztos, hogy kurgán.
1,5 méter magas, 40 méter átmérőjű.
Az EOV nyilvántartási rendszere szerint nem azonosítható, hogy melyik lelőhelyről van szó.

Belentai - halom Elhordták.
Mezőberény 21. sz. régészeti lelőhely
EOV: 801025, 164336
A közhiteles nyilvántartásban nem szerepel halomként!

Rókás halom Beépített tanyával, Rókás Braun tanya.
Mezőberény 24. sz. régészeti lelőhely
EOV: 802213, 164547

Józsa tanya Tanya rom

Mezőberény 49. sz. régészeti lelőhely

EOV: 807917, 172957

Tisza-háti-dűlő

A Büngösd ősi partján állhatott a Kapony vagy
Kaplony-halom, ma már nincs meg.

Mezőberény 50. sz. régészeti lelőhely

EOV: 808340, 173717

Forrás: Szelekovszky László: Békés megye kunhalmai

A Mezőberényben fellelhetők közül a legjellegzetesebb a Tücsök-halom, vagy régies nevén Prücsök-halom. Eredetileg lakódomb lehetett, később temetkezési célt is szolgálhatott, mert ebben a halomban 1901-ben sírt találtak, melyből előkerült egy ezüst köbetétes csat és egy jellegzetesen gepida, ékbenyomkodásos edény. 1971-ben egy újabb feltárás során a talált három gepida sír egyikében egy nő feküdt, akinek pontkördíszes bronzfibulája (ruhakapcsa), kő övcsüngődíszei és kettőskónikus edénye a 6. század első feléből származhatott.

Forrás: Gepida sírok a mezőberényi Tücsök-halomból (Békés megye)

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A megyénkben történt újabb halomfeltárások során bővültek a halmok jellegzetes temetkezési rítusával kapcsolatos ismeretek. E temetkezések legjellemzőbb közös vonásai a sír és sírépítmény gondos előkészítése. A sírt vagy faszerkezet borítja vagy gyékényből, szövetből, bőrből, fűből készült sírtakaró maradványai lelhetők fel benne. Szinte kizárólagosan nyugati tájolásúak, a halottat háton, térdben felhúzott lábakkal helyezték el. Közös jellemvonás még az okkerfestés alkalmazása, és az eszközök és ékszerek előfordulásának ritkasága.

A kunhalmok törvényi védettségét már a 19. század végétől sürgették a szakemberek, amióta bebizonyosodott ezen halmok mesterséges eredete. Ezt részlegesen az 1963. évi 9. számú törvény biztosította, de csak kevés halomnak adott védettséget, és ezek közül is a legtöbbnek csak ideiglenesen. Kissé javult a helyzet a Hortobágyi Nemzeti Park megalakításakor és a tájvédelmi körzetek kialakításakor, hiszen a területükön álló halmok területi védettséget kaptak. Más halmoknak (régészeti lelőhelyeknek) a múzeumok biztosíthattak védettséget."

Forrás: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Kunhalom>

Az 1996. évi természetvédelmi törvény már külön védetté nyilvánítási eljárás nélkül (ex lege) nevesítve részesíti védettségben a kunhalmokat. Ekkor indult meg a kunhalmok nyilvántartásának elkészítése.

Ezek a mesterségesen kialakított halmok tájképi értékeik mellett régészeti értéket is képviselnek, állat- és növényviláguk egyediségével is kitűnnek környezetükből.

„Ha semmit nem csinálunk velük, felhagyunk a szántásukkal, bolygatásukkal, már gazdagabbak vagyunk, nemcsak anyagilag, gazdaságilag, hanem ami fontosabb, az ősi örökségünk megmaradásával, több ezer éves emberi kultúra megőrzésével.”

Forrás: Szelekovszky László: Békés megye kunhalmai

Nem csak Mezőberény, de a térség és az ország számára is fontos, megőrzendő értékek.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Munkácsy Mihály Múzeum régészeti adattára (EOV)

Szelekovszky László: Békés megye kunhalmai

A kiadvány: a Körös - Maros Nemzeti Parkért Egyesület az Alföldkutatásért Alapítvány és Békés Megye Önkormányzati Hivatala támogatásával készült a millennium tiszteletére Békéscsaba 1999

Régészeti tanulmányok Garam Éva tiszteletére

Szerk.: Vida Tivadar. Budapest 2012.

- Gepida sírok a mezőberényi Tücsök-halomból (Békés megye)

<http://videa.hu/videoek/emberek-vlogok/vers4-mezobereny-tomka-tucsokhalom-9VjcVppKs8ekJINk>

<http://hu.wikipedia.org/wiki/Kunhalom>

<http://hunhagyomany.gportal.hu/gindex.php?pg=32103603>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Dög-halom

Bodkás-halom

Fotó: Fábián Zsolt

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

[http://www.mezobereny.hu/adattar/Kozerdeku/Kornyezeti Allapotarol tajekoztato 2011.pdf](http://www.mezobereny.hu/adattar/Kozerdeku/Kornyezeti>Allapotarol_tajekoztato_2011.pdf)

1996. évi LIII. Törvény a természet védelméről

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99600053.TV

Ajánló levél - Csete Gyula

Ajánló levél I- Szelekovszky László

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Hozzájárulási nyilatkozat

Alulírott Fábán Zsolt hozzájárulok, hogy a fényképeket, melyeket a

Javaslat a „Mezőberény kunhalmi” települési értéktárba történő felvételéhez

című adatlap tartalmaz, a Mezőberény Települési Értéktár Bizottság (egyéb értéktárba kerülés esetén az aktuális értéktári bizottság) az ide vonatkozó jogszabályok figyelembe vétele mellett szabadon felhasználhatja.

Hozzájárulok továbbá, hogy az érték valamely értéktárba történő felvétele esetén, az értéktárak számára készített internetes oldalon és a TV-csatornák által felvett, vágott anyagokban, valamint az értékeket bemutató reklámokban megjelenjen.

Mezőberény, 2014. augusztus 12.

Fábán Zsolt

Hozzájárulási nyilatkozat

Alulírott Smiriné Kokauszki Erika hozzájárulok, hogy az adatokat, melyeket a

Javaslat a „Mezőberény kunhalmi” települési értéktárba történő felvételéhez

című adatlap tartalmaz, a Mezőberény Települési Értéktár Bizottság (egyéb értéktárba kerülés esetén az aktuális értéktári bizottság) az ide vonatkozó jogszabályok figyelembe vétele mellett szabadon felhasználhatja.

Hozzájárulok továbbá, hogy az érték valamely értéktárba történő felvétele esetén, az értéktárak számára készített internetes oldalon és a TV-csatornák által felvett, vágott anyagokban, valamint az értékeket bemutató reklámokban megjelenjen.

Mezőberény, 2014. augusztus 12.

Smiriné Kokauszki Erika

ikt. sz.: 162. /2014.

Mezőberény Városi Önkormányzat
5650 Mezőberény, Kossuth tér 1.
Siklósi István
Polgármester Úr

tárgy: települési értéktár

Tisztelt Siklósi István Polgármester Úr!

Levelemhez mellékelem a **Mezőberény kunhalmi** Mezőberény Települési Értéktárba történő felvételéhez elkészített dokumentumokat.

Kérem, szíveskedjen segíteni a kunhalmok települési értéktárba történő felvételét!

Mezőberény, 2014. augusztus 12.

Köszönettel:

Smiriné Kokauszki Erika

Mezőberényi Polgármesteri Hivatal			
Emlékeztető: T 3518		Küldési dátum: 2014. 08. 13.	
Érkezett: 2014 AUG 13.			
Előzetes:	Válasz:	Működés:	
		Olyan	

76-14518
ÉRKEZETT 2014 AUG 13.

Ajánlás a helyi értéktárba

Mezőberény kunhalmai

A kunhalmok az Alföldön évezredekkel ezelőtt itt élő lovas nomád népek által létrehozott mesterséges építmények. Emlékekei egy rég letűnt civilizációnk. Az ember által mesterségesen létrehozott dombok a magyarországi épített örökség fontos emlékei. Védelmük ma már törvényben biztosított. A huszadik század nagyszabású földmunkái a mezőgazdasági területek intenzívebb művelése és az emberi gondatlanság sokat elpusztított a századokon át fennmaradt halmokból.

A Mezőberény külterületén található kunhalmok megőrzése és védelme fontos mindannyiunk számunkra. Ha meg ismerjük lakóhelyünk legrégibb, még álló történelmi emlékeit, talán jobban vigyázunk rájuk. Ezért javaslom a helyi értéktárba történő felvételüket.

Mezőberény, 2014.január 13.

Cséte Gyula

Ajánlás a Mezőberény kunhalmainak
települési értéktárba történő felvételéhez

Az általam nagyon tisztelt kunhalmok az első ember alkotta építészeti, kultúrtörténeti emlékek. A Kárpát medencében egykoron 40 000 darabot emlegettek, amelyekből Békés megyében 1500 körül volt a számuk. Sajnos, ma már csak 5-600-ra tehető azon kunhalmok száma, amelyek még láthatóak. A többi ma már esetleg csak régészeti lelőhelyként van nyilvántartva. Sajnos így van ez Mezőberényben is, ahol kb. 16 kunhalom volt egykor, de az emberi figyelmetlenség, tudatlanság következményeként nem minden halom maradt fenn halomként a köztudatban.

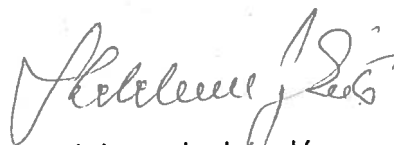
A ma is meglévők és ismertek:

1. Az Ókerti egykori Szőlőskert halom, amelyből pincét alakítottak ki, a Tsz vegyszerraktárként üzemeltette.
2. A Tücsök, népiesen Prücsök halom a Köröstarcsa felőli oldalon a vésztői úttól nem messze található. Egykor települési, majd határhalomként tartották nyilván. Egy határkő még ma is megvan. Sajnos roncsolt halom 1,5 méter magas 40x40 méter területű. A legközismertebb mezőberényi halom. Nagyon kell rá vigyázni, hiszen a körös ősi felhordására építették.
3. Dög halom a kereki részen 2,5-3 méter magas 50x80 méter területen.
4. Bodzás halom a Ligeti út és a körgát között található- méretei: 3m magas, 50x50 méter területű.
5. Székely dűlő IV. A kondorosi völgy DNy-i részén, 1,5m magas, 30x30 méter területen.
6. Békás dűlő: 1méter magas, 25x20 méter területen
7. Bódisháti dűlő: 1méter, 25x20m területen
8. Kéthalom a Lászlózugi csatornával átvágták.
9. Álmos halom: 3méter, 80x70méter területű a Büngösd ősi partján.
10. A Braun tanyában is találtak sírhelyet (ülő alak).

A kunhalmok védelme 1996-ig váratott magára. A védettség érdekében 1994-ben segítségével hívtuk össze az első országos kunhalmos tanácskozást, amelyet a megyében tartottunk meg. (1964-1973-ig magam is agrármérnökként Mezőberényben dolgoztam, innen van a területi ismeretségem.) Felhívásunkat figyelembe vették és azt az 1996. évi törvénykezésbe beépítették. Ez a törvény 2010-ben kiegészült azzal, hogy a halmokat művelni sem szabad. Az első megyei kunhalmos listát is én készítettem, mely Békés megye kunhalmi címmel könyv formában meg is jelent.

A kunhalmok megőrzése országosan is és helyileg is nagyon fontosak örökségeink érdekében.

Békéscsaba, 2014. február 10.

Szelekovszky László

1. melléklet a 114/2013. (IV. 16.) Korm. rendelethez

Javaslat

„A mezőberényi Kovács-féle házikolbász”

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Engedélyszám: 031TD17
Összetétel: sertéshús, szalonna, só,
édes-, erős paprika, fahagyma, egész kömény

A Csabai Kolbászfesztivál
Kovács-féle
házikolbász
4-szeres fődíjasa

Schäffer Ágnes, Mezőberény, Vasút u. 3.
Telefon: +36-66/352-593, +36-30/463-1039

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:
2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Kovács István-Schäffer Ágnes**
Levelezési cím: **5650 Mezőberény Vasút utca 3.**
Telefonszám: **66/352-593**
E-mail cím: **kokomano@invitel.hu**

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

A mezőberényi Kovács-féle házikolbász

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

X agrár- és élelmiszergazdaság ☐ egészség és életmód ☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások ☐ kulturális örökség ☐ sport
☐ természeti környezet ☐ turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Mezőberény, Vasút utca 3.

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

X települési **X tájegységi** **X megyei** ☐ külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A kolbászok készítésének tudománya a régi ember életében apáról fiúra szállt, a kolbászfélésegek titkos családi recept szerint készültek. A Kovács-féle házikolbász előállításánál is családi receptet alkalmazunk, változtatás nélkül már évtizedek óta.

Ez a tudomány ma alapvetően meghatározza életünket. 2007-ben, amikor a törvény lehetővé tette, hogy kistermelők is értékesíthetik a saját maguk által készített kolbászokat, az elsők között váltottuk ki az ipart. A legeslegelső megrendelésünk 2000 körül lehetett, melyet Farádról, Győr-Moson-Sopron megyéből kaptunk. A megrendelő, rokonokon keresztül talált meg bennünket, később sokáig küldtük még neki a csomagokat.

Akkoriban még csak szűk körben, családi, rokoni kapcsolatokon keresztül érkezett kívánságokra készítettük a kolbászt, de egyre nőtt a megrendelések száma. A hírünk a lehető legegyszerűbb módon terjedt, a vevők egymásnak adták meg a címünket, így hívtak fel minket, általunk már ismert emberekre hivatkozva.

Azóta a Kovács család a saját magunk által gyártott kolbászok értékesítéséből él.

Kistermelőként feleségemmel, Ágival készítjük legtöbbször a kolbászt, de ha otthon vannak a fiaink, István és Árpád, akkor ők is segítenek. A kisebbik gyermekünk Árpi, Szegedre járt élelmiszer-ipari szakközépiskolába, most hentes szakmát tanul. Ő lesz majd a hagyományok folytatója.

A disznó tartása, és a kolbász előállítása, a kistermelői tevékenységet végző gazdákra vonatkozó jogszabályok, a kistermelői élelmiszer-termelés, -előállítás és -értékesítés feltételeiről szóló 52/2010 (IV. 30.) FVM rendeletnek megfelelően történik.

A kolbász kizárólag 200 kg feletti, nagysúlyú házi disznónak a húsból készül, a nemes húsok -karaj, comb, tarja- felhasználásával. A kihűlt húst -mert csak hidegen lehet szépen darálni- hatos rostán daráljuk. A kolbászhúsnak való háromnegyed része hús, negyed része pedig szalonna. Ízesítéshez csak négy alapfűszert: sót, fokhagymát, köménymagot, és őrölt házi paprikát használunk. Tíz kiló húshoz 20 deka sót, 4-4 deka fokhagymát és köményt, és összesen 30 deka paprikát teszünk. Az édes és erős paprika aránya attól függ, hogy mennyire csípős kolbászt szeretnénk.

A gondosan összekevert, betöltésre kész alapanyagot többféle bélbe töltjük.

Kolbászféléseink:

Friss kolbász

A kolbászhús vékonybélbe töltve, további füstölési, tartósítási folyamat nélkül. Fogyasztásra sütvé alkalmas.

Vékony kolbász

Kolbászhús vékony sertésbélbe töltve, füstöléssel tartósítva és ízléstől függően 1-4 hétig érlelve.

Vastag kolbász

Ugyanannak a húsnak kizárólag sertéskuláréba töltött változata. A kuláré zsírosabb, vastagabb bél, másként érik össze benne a hús, nem szárad ki olyan mértékben, mint a vékony kolbász esetében, így zamatosabb marad a kolbász. A tartósítási eljárás ugyanaz, de a füstölési és érlelési idő valamivel hosszabb, mint a vékony kolbász esetében.

Dora

Kolbászhús, kizárólag sertés vakbélbe töltve. A töltelék recepttúrája megegyezik a többi kolbászféléisével, különlegességét extra mérete, és a minimálisan hat hónapig tartó, speciálisan hosszú érlelési ideje adja.

Az elkészített termékeket saját füstölőben, hideg füstöléses technikával, bükkfa fűrészporral füstöljük. Erre a műveletre nagyon odafigyelünk, ugyanolyan fontos a kolbász minősége szempontjából, mint a megfelelő tárolás. Nálunk ez egy sárbarakott, téglaburkolatú, 160–180 éves vályogépület kamrájában történik, ahol nyáron a klíma is megy, hogy 16 foknál ne legyen melegebb, ne csöppenjen meg a kolbász. A téli hidegebb hónapok, csak még kedvezőbbé teszik a tárolási klímát. Az előállításban nincs titok, csak nagyfokú odafigyelés.

A rendelések sok helyről érkeznek. Kiemelt terület Budapest és környéke, de Debrecenről Zalaegerszegig, Pécsről Egerig, mindenfelé szállítunk kolbászt. Természetesen sok olyan vásárlónk is van, akik személyesen jönnek el, hogy bennünket is megismerjenek.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A kolbász Európa-szerte ismert étel, szerves része a magyar konyhának is. Ilyen jellegű húskészítmények már az ókori Rómában is léteztek, de ismerték a középkori Németalföldön is. A magyar szótár 1865-től használja.

A magyar kolbász összetételét a magyar ételkultúra és hagyomány alakította ki, lényegesen különbözik a német, olasz és egyéb népek kolbászféleségeitől.

A Kovács-féle házikolbász hagyományos módon készül, családi receptúra alapján, magyar alapanyagokból, a megfelelő fűszerek hozzáadásával, saját munkával és gondos odafigyeléssel. Adalékanyagot, színezéket, tartósítószeret nem tartalmaz.

Kolbászféleségeinkkel többször részt vettünk a Csabai Kolbászfesztiválon. Amikor indultunk, minden esetben nyertünk valamit, helyezéseket, különdíjat. A fesztivál életében egyedülállóként négyszer ítelték nekünk a fődíjat: 2002-ben, 2004-ben, 2009-ben és 2010-ben is. Termékeink megismertetésében, népszerűsítésében fontos szerepet játszott ez a rendezvény.

*A Csabai Kolbászfesztivál,
szárazkolbász versenyén elért eredmények:*

*2002 Fődíj
2002 Különdíj
2002 Különdíj
2004 Fődíj
2004 Különdíj
2005 Különdíj
2006 Különdíj
2007 I. Helyezés
2009 Fődíj
2010 Fődíj
2010 Különdíj
2011 IV. Helyezés
2012 Média Zsűri I. Helyezés*

Aktív tagjai vagyunk a Csabai Kolbászklub Egyesületnek is, ahol nem csak békéscsabaiak, hanem mezőberényiek és egyéb települések kolbászkészítői kölcsönösen segítik egymást, örülnek egymás sikerének.

Állandó beszállítói vagyunk a csornai Cserpes Sajtműhely által megnyitott reggelizőhelyeknek, tejivóknak, évről évre folyamatosan rendelnek kolbászt tőlünk.

Természetesen, az élet szinte minden területéről vannak híres vásárlóink is. A művészvilágból Sasvári Sándor, Rékasi Károly, a média világából Bencsik András, a politikusok, tudósok közül Glatz Ferenc rendszeres vevőink, de ettek már a kolbászunkból a Lázár-fivérek is. Vujity Tvrtko pedig a sport kapcsolataink révén került ide hozzánk, és kóstolta meg termékeinket.

A Kovács-féle házikolbász a békés megyei kolbászok egyik meghatározó, közkedvelt íze.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

http://hir6.hu/cikk/88770/anya_mit_keresett_nalunk_vujity_tvrtko

http://buvosszakacs.blog.hu/2010/06/09/kolbasz_ii

<http://www.beol.hu/helyi-ertek/a-het-embere/kolbasszal-kel-es-fekszik-a-het-embere-266717>

http://archive-hu.com/hu/k/kolbaszklub.hu/2013-04-05_1814352_3/Csabai_Kolb%C3%A1szklub_Egyes%C3%BClet/

<http://www.kolbaszklub.hu/tortenet/>

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

KOLBASZFESTIVAL 2004

OKLEVÉL

a

Csabai
Kolbászfesztivál®

2002. évi

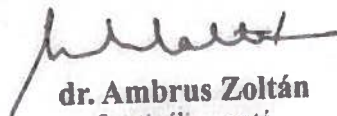
KOLBÁSZVERSENYÉN

részvevő

Kovács István,
Mezőberény
14. számú kolbásza

fődíjat nyert

Békéscsaba, 2002. október 26.

dr. Ambrus Zoltán
fesztiváligazgató

Kolbászverseny

2004

Fődíj

OKLEVÉL

a

2009. évi

KOLBÁSZVERSENYÉN

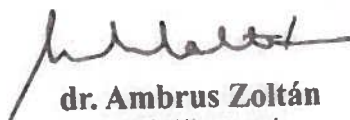
résztvevő

Kovács István,
Mezőberény

71. számú kolbásza

100.000 Ft fődíjat nyert

Békéscsaba, 2009. október 23.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Ambrus Zoltán', is positioned above the printed name and title.

dr. Ambrus Zoltán
fesztiváligazgató

OKLEVÉL

a

2010. évi

KOLBÁSZVERSENYÉN

résztevő

Kovács István,

versenyző

71. számú kolbásza

fődíj: Békéscsaba Város Felajánlása

Békéscsaba, 2010. október 29.

*Hégyes Sándor
fesztiváligazgató*

OKLEVÉL

2012. évi

Csabai
Kolbászfesztivál®

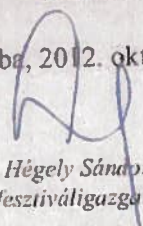
**Száraz kolbász
verseny és kiállítás**

résztvevőjének

Kovács István
Mezőberény

Média Zsűri I. hely

Békéscsaba, 2012. október 20.

Hégyi Sándor
fesztiváligazgató

CSABAI RENDEZVÉNYSZERVEZÉS KULTURÁLIS SZOLGÁLTATÓ KFT.

A szolnoki Gyűlés Terviválon volt
szerecsén megháztolni Uhorin és a
Kovács István és által kénitett vastag
kolbászokat.

Nem emlékszem rá, hogy ilyen finomat
ettem volna.

Gratulálok!

Ilyen terméket szeretnék látni
a boltok polcain is.

Pető István
mestertanár
MNGH. Előzet

Egyetértés gratulációk.

MNGH. Előzet
Pető István
Előzet.

Örömmel kénittem meg a kolláknak és felelősöknek
a legnagyobbat örömmel kénittem a domos néző felé
a kolláknak fotókat. Ugyan a kolláknak
gratuláció a fűszer készítés.

Flótya Dehse
Szolnok TV

EMLÉKLAP

.....Schaffer Ágnes.....
részére

Végyári szakácsok
az nemes viadalán a
"Corvin János várúr főszakácsa"
címért vívott versengéséről
bizonyyságot téve.

Kelt Gyulán, 2004. július 31. napján

.....
Prohászka Béla
VENESZ-díjas
Mesterszakács

.....
Juhász János
Alpolgármester
Gyula város

.....
Martos Géza
Vezérigazgató
Gyulai Húskombinát Rt.

ÉRSEKÚJVÁRI
KOLBÁSZFESTIVÁL

NOVOZÁMOCKÝ
KLOBÁSOVÝ FESTIVAL

I. DÍJ

I. CENA

KOVÁCS István
csapatkapitánynak
és csapatának
BÉKÉSCSABA
2. csapat

*a kolbászversenyen
elért helyezésért*

KOVÁCS Istvánovi
kapitánovi
a jeho družstvu
BÉKÉSCSABA
2. družstvo

*v súťaži
vo výrobe klobásy*

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'István Kovács'.

CSEMADOK h.sz.
Érsekújvár

2005. OKTÓBER 1. ÉRSEKÚJVÁR

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Jozef Kováčik'.

Mestské kultúrne stredisko
Nové Zámky

1. OKTÓBER 2005 NOVÉ ZÁMKY

Kolbászkirályok randevúztak

FESTIVÁLSIKER Valamiben legalább főváros vagyunk, vallják a klubtagok

Berényből Berénybe került a Csabai Kolbászfesztivál szárazkolbászversenyének fődíja – állapította meg a Csabai Kolbászklub népes tábora péntek esti kolbászparádéján, a Függe Közösségi Házban. Kovács István 2002-es és 2004-es, valamint Balázs Mihály, az idei fesztivál kolbászkirálya elmondta: együtt érkeztek ugyan, de kolbászt nem közösen készítenek. Úgy látszik, mindketten hasonló módon kelletlen odafigyelnek a gyártmányra, hiszen az odafigyelés a titka a jó kolbásznak. A recept mindenhol ugyanaz, de kényelkülönbségek vannak csak a felhasználó kömény, só, paprika és fokhagyma között. A füstölés, a tarolás, a rendszeres „dudálgatás” legalább olyan fontos, mint a fűszerezés. A klub rendezvényén elhangzott: Békéscsaba Imnárán kívülről a kolbász fővárosi címet.

P. S. OLDAL

Balázs Mihály (balra), Kovács István és dr. Ambrus Zoltán egyetértett: az idei fesztivál vastagkolbászok az eddigi rendezvényekét felülmúlták.

Kuláréban az igazi a vastagkolbász

HAGYOMÁNYÖRZÉS A disznótorokat turisztikai látványossággá fejlesztették

Több mint háromszáz tagja van már a Csabai Kolbászklubnak, mely a kolbászfesztivál lebonyolításában oroszlanrészt vállalt.

Nyemcsok László

– Alapvető célunk a csabai kolbász népszerűsítése, a kulturális örökség megővése – hangsúlyozta Uhrin Zoltán, a klub elnöke. Hozzátette: a disznótorokat turisztikai látványossággá fejlesztették, sokan kíváncsiak az országból és a világból is,

miként zajlott le régen egy falusi disznóvágás.

A klubrendezvényen olyan szakmai kérdések is terítékre kerültek, hogy a kuláréban az igazi a vastagkolbász, mert a sertésvégbél fala vastagabb, zsírosabb. A füstöléshez a többség bükkfát használ, és például a kétszeres bajnok mezőberényi Kovács István a vékonykolbászt három, a vastagot öt napon át füstöli. Dr. Ambrus Zoltán, a kolbászfesztivál főszervezője elmondta: a közönség újra letette a voksát a rendezvény mellett,

70–75 ezren még soha nem voltak. Már megvan a jövő évi időpont is, október 19–22. között tartják a rendezvényt. Ambrus Zoltán elosztotta azt a tévhitet, hogy a frisskolbász-készítő ver-

seny után a zsúri minden leadott kolbászt megkóstol. Idén például a benevezett 240 ötvencentis darabból százat választott ki a zsúri több szempont alapján, és ezeket sütötték, majd ízlelték meg.

Nemzeti színű savanyúság a győztestől

A kolbászfesztiválhoz kapcsolódó savanyúságversenyen a zsúri mintegy száz benevezett alkotás közül a legjobbnak és a legmutatósabbnak a csabai Varga Jánosné vegyes savanyúságát találta. A győztes elmondta: nemze-

ti színű savanyúságot állított össze fehér gyöngyhagymából, piros cseresznyepaprikából és zöld uborkából. Varga Jánosné szerint a finom savanyúság titka a minőségi alapanyag – ők a kertjükben termelik – és a jó alaplé.

Kolbásszal kel és fekszik

A HÉT EMBERE Sikerkovács, harmadszor koronázták királlyá Csabán

Aki a Csabai Kolbász-fesztivál szárazkolbász-versenyét nyerte, az a kolbászkirály. Nos, a mezőberényi Kovács István idén már harmadszor nyerte meg a fődíjat készítményével, ezért lapunk őt választotta a hét embernek.

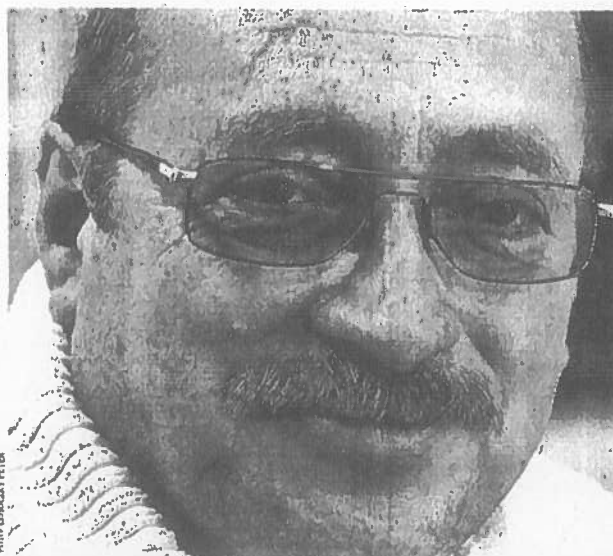
Nyemcsok László

— A zsűri összehívását nézve, egyszer sem győz véletlenül az ember. Önnek háromszor sikerült nyernie. Valami titka csak van a kolbásznak.

— Nem vett húsból, szalonnából, hanem házilag készített kolbászt a családdal. Az értékes részeket is beletesszük. Holos rostán daráljuk a húst. Csak a négy alapfűszert, só, fokhagymát, köménymagot, őrölt házi paprikát használunk. Tíz kiló húshoz 20 deka só, 4–4 deka fokhagymát és köményt, összesen 30 deka édes és erős paprikát teszünk. Ennek az aránytól függ, hogy mennyire csípős kolbászt szeretnénk. Saját füstölőnk van, erre a műveletre nagyon odafigyelünk, miként a túrólásra is. Egy 160–170 éves vályogépünkben tároljuk a portékát, nyáron a klímatis meg, hogy 16 foknál ne legyen meleg, ne csúszjon meg a kolbász. Szóval semmi titok sincsen, csak nagyitok odafigyelés.

— Elmondtam, hogy a családdal együtt őrítik a kolbászt. Mit jelent ez, kéket von bele a gyűrűbe?

— Kistermelőként feleségemmel, Ágival készítjük legtöbbször a kolbászt, de ha ott-hon vannak a fiaink, István és Árpád, akkor ők is segítenek. A kisebbik gyerek, Árpád Szegedre jár élelmiszer-ipari szakiskolába, ő lehet majd a hagyományok folytatója. A nagyobb is szereti a kolbászt, de az élet más területein akár érvényesülni. 19 évesen például már kosárlabdajátékvezető. A kisebbik Szegeden kosarazik. A berényi, pecsgő kosárlabdajátékot magával ragadta a fiúkat.

Kovács István szerint különleges titka nincs a jó kolbásznak, az alapanyagok, az ízesítés mellett a füstölésre, hűtésre kell odafigyelni.

— Csak győrtje, vagy fogyasztja is a kolbászt? Ha valaki süstűn készíti egyfajta ételmiszer, könnyen megcsúszhat a téle.

— Engem ilyen veszély nem fenyeget. Alig várom, hogy lejőjjön a vékony a füstölő, nyáron pedig szeretem, ha törhetek a szárazból. A kulács vastag kolbász a nap bármelyik szakában jöhet, a sült kolbászt is szeretem, némi sült hússal kiegészítve. A dorkát, vagyis a sertésvágthelbe töltött kolbászt ilyenkor, október végén vágom meg. Szóval, kolbásszal kelek és fekszek.

— Játékokat, dohánypárt, édes-séget árult mezőberényi kisboltjában, aztán kolbászhétre váltott. Nem szokványos történet.

— Ismerdélk abbahagyták a bétárusítást, megkorestek, nincs-e kedvem átvenni. A segítségükkel beletanultam. Innen pedig már csak egy lépés a kolbászkészítés. Hozzáteszem, már gyerekkoromban is szerettem a díszítőművészetet, mindig ott szerettem látni a húsdaráló, a kolbásztöltő körül.

— Szakemberként adhatna tanácsot, hogy milyen belet használjunk.

— Ahogy mondják, ízesítés és pofonok különböztetik. Én a kulács szeretem legjobban, mert zsírosabb, vastagabb ez a bél, másként érik össze benne a hús, nem szárad ki annyira, zamatosabb a kolbász.

— Berényiként rendszeresen veri a csalálatat hazai pályán, gondolom, a csabaiak nem ülik a keleti. Azért gratuláltak?

— A berényiek számos díjat nyertek a fesztiválokon, tehát nem én vagyok a kakukktojás. Másrészt a Csabai Kolbászklub aktív tagja vagyok, ez egy nu-

A kolbász kitérési pont a megyében, felfutásában sokat köszönhetünk a csabai fesztiválnak is.

gyon jó társaság, nem nézzük, hogy ki hol lakik. Én is gratuláltam a csabaiak sikeréhez, ők is meglették ezt. A kolbász kitérési pont a megyében, felfutásában sokat köszönhetünk a csabai fesztiválnak is. Egyre többben jönnek, visszajárnak, jól érzik itt magukat.

— Azt már elmondtam, hogy a fődíjat járó százezer forintot mire költi?

— Fogalmazhatok úgy, hogy már előre elköltöttem, hiszen egy vékonykolbászhoz való időtőgépet vásároltam.

— A felesége nem duruzsolt ezért? Moglephette volna például egy kirándulással is.

— Fődíjtól függetlenül is rendszeresen elviszem kirándulni. A klub által szervezett utazásokra járunk, kedvencünk Erdély, a Kárpátok, a Felvidék. Miként a csabai fesztiválra is jönnek barátaink a határon túlról, úgy mi is részt veszünk a rendezvényeken, és ott is gyúrjuk a kolbászt.

— Csak azt ne mondja, hogy éjszaka meg kolbásszal álmodik.

— Ilyenkor szalonnára és sonkára válok. Valamikor meg kell álmodni a péció összeállítását.

A barkácsolás a hobbi, minden munkát elvégző

A KOLBÁSZKIRÁLY hobbija a barkácsolás, otthon a ház körül minden munkát elvégző, és a betonozástól, az aláfalazástól, a vasmunkáktól sem riad vissza. Természetesen a húsdarálóját maga rakta össze, látta el villanymotorral. Imádja a sportot, főként az auióversenyeket, a labdás sportágakat, a kosárlabdát a vízilabdát minden jöhet. Szeret főzni is, ha a családját igazi fitomással akarja meglepni, bográcsban marhahús-szárpörköltöt készít.

A kolbászt készíti és oszt minden formájában.

Névjegye

KOVÁCS ISTVÁN 1958. szeptember 1-én született Mezőberényben. A békési Szegedi Kis István Szakközépiskolában gépgyártástechnológusként, majd a békéscsabai 611-ben elektronikai műszerészként végzett. Utóbbi szakmájában dolgozott a békéscsabai ruhagyárban, aztán Mezőberényben édesanyjától átvette egy dohánypártok bolt vezetőjét. 1994-től kezdett kolbászbelet árulni, néhány éven belül kistermelőként kolbászt készíti és árul.

A tavalyi győztes az idén zsűritag

A tavalyi kolbászfesztivál remekül sikerült a 44 esztendő, mezőberényi Kovács István vállalkozó számára. A száraz kolbász kategóriában első díjat nyert, s mellé még két különdíjat is neki ítélte a zsűri. Hogy az idén milyen eredményre számít, megvédi-e tavalyi elsőségét? Erről és a kolbászkészítés titkairól faggattuk a zsűriúróvárosában „Kolbászkirály”-nak kikiáltott fiatallembert.

Beszélgetésünk kezdetén hitvese, Agnes asszony kistányéron néhány szelet, gondosan szervírozott kolbásszal kínál, mondván, előbb kóstoljam meg, s utána majd diskurálhatunk. Tény: rennek készítmény, tömör, illata, színe, íze, külleme, zamata csodálatos.

— A családban a kolbászkészítésnek régi hagyományai vannak, s mivel faluhelyen nőttem fel, mert gyerekkoromban Berény még falu volt, szüleim minden évben vágtaak disznót, amit kukoricával hizlaltak. Amint lehetett, ott settenkedtem a böllér körül, igyekeztem ellesni a sertésfeldolgozás minden csíkját-bíkját.

— Remek tanulónak bizonyult — vetem közbe, s az általa készített kolbászra mutatok.

— Amióta családot alapítottam, minden évben vágunk két-három disznót, ha a hűtőben fogytán

van a hús, akkor egy kés alá kerül — folytatja Kovács István.

— Sertéshúst nem szoktunk venni — szól közbe az asszonyka, aki bekapcsolódik a csevegésbe. Úgy mondják: a magyar disznó csak úgy lehet eurokomform, ha nem moslékkal etetik. Nos, Kovácsék valamennyi disznója ilyen, a maguk termelte kukoricával és egyéb, vásárolt szemes takarmánnyal, saját receptúra szerint keverve hizlalják a jószágokat.

— Ahhoz, hogy a hízó jó kolbász alapanyag legyen, legalább két és fél mázsának és minimum egy évesnek kell lennie. Mi mindig novemberben veszünk választási malacot, amit a következő év telén vágunk le — folytatja a férj, aki még kiemeli: jó kolbászt csak a hűvös idők beköszöntével, András- és Géza-nap között lehet készíteni.

Kovács István mezőberényi recept alapján készült szárazkolbásszal nyert a tavalyi fesztiválon.

— Milyen a jó kolbász, van-e különleges receptje?

— A jó kolbász a berényi Kovács-féle kolbász — neveti el magát. — Nincs benne semmi különlegesség, éppúgy fűszerezzük,

mint azt száz éve a településen mindenki teszi. A füstölést nagyon lényegesnek tartom, mert a rossz füstöléssel a legfinomabb kolbászt is tönkre lehet tenni.

— Mi csak éjjel füstölünk, a füstöléshez bükkfa fűrészport és néhány kukoricacsutkát használunk — magyarázza a feleség, aki, szavaiból ítélve, igen csak ért a kolbászkészítéshez. — A vékony kolbászt három napig, a vastag kolbászt öt napig füstöljük, az előbbi egy-két hét, az utóbbi legalább három hónap után fogyasztható.

— A szellős kamrában, tárolás közben az ízek összeérnek, ez adja a termék zamatát — magyarázza Kovács István.

— Mi lesz az idén, megvédi elsőségét? — kérdezem a férjet.

— Ebben az évben nem indulok, ugyanis zsűritag leszek, s úgy gondolom, nem illenék nevezni — mondta búcsúzáskor.

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok,
támogató és ajánló levelek

Ajánlás - Dr. Ambrus Zoltán

Ajánlás
a Mezőberény Város Települési Értéktárába
történi felvételhez

Mezőberény sokszínű és megőrzésre méltó hagyományaiban kiemelt jelentőséggel bír igazából a teljes agrártermeléshez kötődő alapanyag-feldolgozás, a késztermékek előállítása, értékesítése. Ebben különösen fontos a sertéstartás és az abból készített élelmiszerek változatos és minőségi előállítása. Elég utalnom arra, hogy a három meghatározó nemzeti közösség milyen sokféle terméket állított elő ugyanabból az alapanyagból, a sertésből. Más volt a feldolgozás technikája, az ízesítés, de még a felhasználás szokásrendje is egy magyar, német, vagy egy szlovák családnál. Ami azonos volt, hogy a disznóvágás és termékei a család biztonságos ellátását szolgálta és olyan termékek készültek, ami a családban hagyomány volt, amit az új nemzedékek együtt dolgozva az idősebbekkel átvettek.

Ennek nagyon jó példáját nyújtja **Schäffer Ágnes és Kovács István** (Mezőberény, Vasút utca 3.) kistermelői tevékenysége. Előállítják a megfelelő alapanyagot, amiből családi alapon változatos és minőségi terméket állítanak elő. Megőrizték és továbbfejlesztették a két családból hozott hagyományokat és azokat már gyermekeiknek is továbbadták, akik részesévé váltak ennek a családi termelő tevékenységnek, egyikőjük szakmaként is ezt választva.

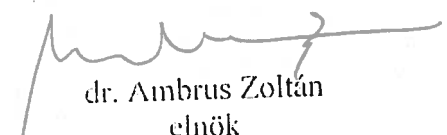
A hagyományok ápolása mellett arra is törekedtek, hogy a mai kornak megfelelő technikai és eszközparkot hozzanak létre, párosítva azt az elvárt higiéniai, állategészségügyi és élelmiszerbiztonsági igényekkel.

Így válhattak engedélyezett kistermelőkké, így váltak egy nagy közösség – a Csabai Kolbászklub Egyesület – meghatározó tagjaivá, de így lettek a Csabai Kolbászfesztivál sokszoros győzteseivé, elismert termelőivé.

Az a termékskála, amit előállítanak, az a tevékenység, amit kifejtenek Mezőberény Városának hírére, elismertségét ezen a szakterületen növelte, terjesztette. A Kárpát-medence számos településén a (Szolnok, Budapest, Csongrád, Székelyudvarhely, Érsekújvár, Pozsony, Sepsiszentgyörgy, de Síd, Samobor, Sevnica, Túrja) tevékenységük nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az ottani rendezvények közönsége a Schäffer-Kovács félé kolbászon, sonkán, szalonnán, májason, disznósajton keresztül ismerjék meg a térségünkre oly jellemző ízeket. Ennél azonban talán fontosabb, hogy munkájukat, termékeiket Mezőberény város lakosai is szeretik, arról elismeréssel nyilatkoznak.

Tisztelettel javaslom, hogy az általuk előállított termékek, ebből kiemelten a kolbász, kerüljön be a Helyi Értéktárba. Ez munkájuk, de tágabban a mezőberényi sertéstartás és feldolgozás hagyományának megbecsültségét jelentené.

Békéscsaba, 2014. július 30.

dr. Ambrus Zoltán
elnök

Csabai Kolbászklub Egyesület,
Csabai Kolbászfesztivál alapítója

CSABAI KOLBÁSZKЛУБ
EGYESÜLET

Békéscsaba, Kossuth tér 10.
Adószám: 18361E03-1-04
Endrőd és Vidéke Takarékszöv.:
53200132-11014485

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Hozzájárulási nyilatkozat

Alulírott Schäffer Ágnes és Kovács István hozzájárulunk, hogy a fényképeket, információkat, melyeket a

Javaslat a

„Mezőberényi Kovács-féle házikolbász”

települési értéktárba történő felvételéhez

című adatlap tartalmaz, a Mezőberény Települési Értéktár Bizottság (egyéb értéktárba kerülés esetén az aktuális értéktári bizottság) az ide vonatkozó jogszabályok figyelembe vétele mellett szabadon felhasználhatja.

Hozzájárulunk továbbá, hogy az érték valamely értéktárba történő felvétele esetén, az értéktárak számára készített internetes oldalon és a TV-csatornák által felvett, vágott anyagokban, valamint az értékeket bemutató reklámokban megjelenjen.

Mezőberény, 2014. augusztus 13.

Schäffer Ágnes

Kovács István